Získané neurogenní poruchy jazyka a řeči

Hana Růžičková

Neurologická klinika a Centrum klinických neurověd
1. lékařská fakulta
Univerzita Karlova
a
Všeobecná fakultní nemocnice v Praze

Poruchy jazyka x řeči

Jazyk

- systém vyjadřovacích a dorozumívacích prostředků symbolické povahy
- Dominantní pro jazyk je levá hemisféra
- **Afázie** – kortikální
  - subkortikální
  - primárně-progresivní
- **Komunikačně-kognitivní porucha** (při kognitivním deficitu)

Řeč

- Artikulovaný, zvukový projev sloužící ke komunikaci
- **Dysartrie**:
- Narušení fyziologie
- **Apraxie**:
- Narušení programování a plánování

Afázie

- Afázie – získaná porucha, dysfázie - vývojová
- - ztráta nebo porucha řeči rezultující z porušení řečových oblastí mozku; narušuje všechny jazykové roviny

- Etiologie: CMP, úrazy, nádory, (intoxikace, záněty)

- Diagnostika vychází z klinických příznaků

Symptomatika afázií - exprese

- Porucha **plynulosti** řeči: fluentní x nonfluentní
- **Anomie**
- **Parafázie** – fonemické
  - Sémantické
  - žargonové
- Stereotypie
- Cirkumlokuce
- Perseverace
- Agramatismus

Symptomatika afázií - percepce

- Lexikální sémantika
- Obtíže v rozlišování reálných slov a pseudoslov
- Narušení sémantiky slov – na verbální podnět
  - na vizuální rekognici
- Narušení chápání syntaxe – délka věty
  - logicko-gramatické struktury věty
- Narušení fonologické analýzy – distinktivní rysy jazyka významotvorné

Symptomatika afázií - opakování

- Efekt **délky** slova
- Efekt **frekventovanost**i slova
- Krátkodobá paměť, pozornost
- Výkon nemusí být 100%, přesto ho můžeme hodnotit jako dobrý!

- **Sylviova rýha (sulcus lateralis)**

Symptomatika afázií – lexie a grafie

- Zrakové vnímání
- Neglect sy.
- Hemianopsie

- **Alexie** i **agrafie** mohou existovat i nezávisle na afázii

- Dyslexie a dysgrafie – vývojové!

Zrakově-prostorové schopnosti

Clock test

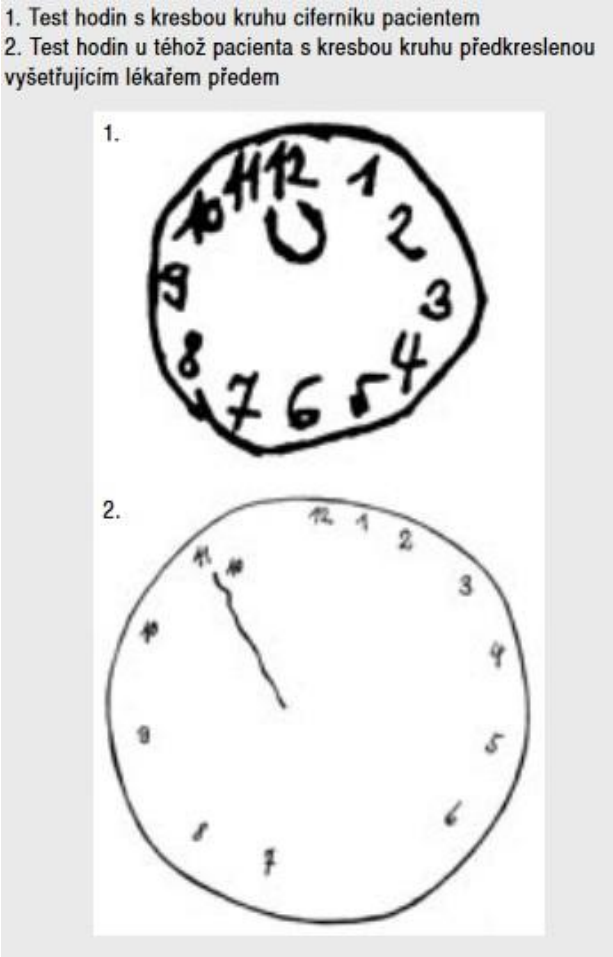

- Zkouška vizuální pozornosti
- MMSE
- MoCA
- Trénink kognitivních funkcí (Štěňová)
- Kresba apod.

Symptomatika afázií - lexie

- „Globální čtení“ – **paralexie**
- Souvislé čtení s porozuměním
- Souvislé čtení bez porozumění
- Grafémo-fonémový převod

Symptomatika afázií - grafie

- Motorický handicap – parézy x plegie HKK
- Končetinové apraxie
- Orientace na ploše
- Automatizované formy psaní (podpisový vzor)
- Opis, přepis, diktát
- Spontánní psaní
- **Paragrafie**

Grafie

Rozpad písma

Po terapii

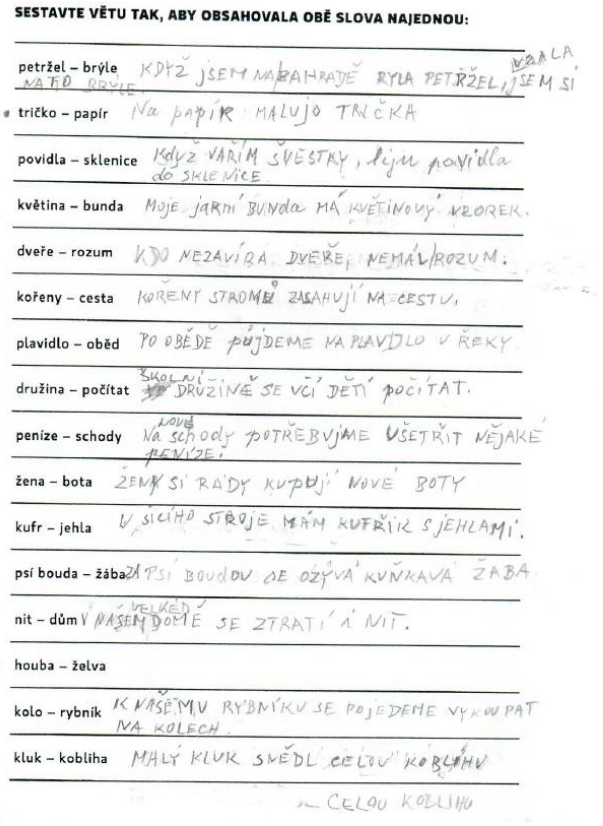

SESTAVTE VĚTU TAK, ABY OBSAHOVALA OBĚ SLOVA NAJEDNOU:

petržel – brýle KDYŽ JSEM NA ZAHRADĚ RYLA PETRŽEL, VZALA JSEM SI NA TO BRÝLE

tričko – papír NA PAPÍR MALUJO TRIČKA

povidla – sklenice Když VAŘÍM SVĚSTKY, dám povidla do SKLENIC

květina – bunda MOJE JARNÍ BUNDA MÁ KVĚTINOVÝ VZOREK.

dveře – rozum KDO NEZAVÍRÁ DVEŘE, NEMÁ ROZUM.

kořeny – cesta KOŘENY STROMŮ ZASAHUJÍ NA CESTU.

plavidlo – oběd PO OBĚDĚ PŮJDEME NA PLAVIDLO V ŘEKY

družina – počítat ~~ŠKOLNÍ~~ DRUŽINĚ SE VĚCI DĚTI POČÍTAT.

peníze – schody NA NOVÉ SCHODY POTŘEBUJEME USETŘIT NĚJAKÉ PENÍZE.

žena – bota ŽENY SI RÁDY KUPUJÍ NOVÉ BOTY

kufr – jehla V ŠICÍHO STROJE MÁM KUFŘÍK S JEHLAMI.

psí bouda – žába V PSÍ BOUDĚ SE OZÝVÁ KUŇKAVÁ ŽÁBA

nit – dům V NAŠEM VELKÉM DOMĚ SE ZTRATÍ I NIT.

houba – želva

kolo – rybník K NAŠEMU RYBNÍKU SE POJEDEME VYKOUPAT NA KOLECH.

kluk – kobliha MALÝ KLUK SNĚDL CELOU KOBLIHU

CELOU KOBLIHU

MAST 1. str.

MASTcz– záznamový list

Jméno pacienta	Rodné číslo	Věk	Bydliště	Vzdělání ZŠ SŠ VŠ Lateralita P L A
Před NO: mateřský jazyk ČJ jiný vývojové poruchy stav kognitivních, jazykových a řečových funkcí sluch zrak - brýle na čtení používá ano ne		NO: anartrie, dysartrie, apraxie, agnozie, nově vzniklé poruchy zraku, hemiparéza PHK perseverace, automatizmy, echolálie, agramatizmy, neologizmy, parafázie sémantické - fonemické, anomie, …		Datum vzniku fatických poruch Jméno investigátora I. a II. vyš. Datum vyšetření I. a II. vyš.

INDEX PRODUKCE	50			INDEX ROZUMĚNÍ	50			**NORMY**	INDEX PRODUKCE	INDEX ROZUMĚNÍ
1. Automatická řeč	10			6. Rozumění alternativním otázkám	20			CELKOVÝ JAZYKOVÝ INDEX		
2. Pojmenování	10			7. Rozumění slovu- Identifikace objektů	10			ZŠ a SŠ vzdělání ≥ 93	≥ 45	≥ 46
3. Opakování	10			8. Rozumění verbální instrukci	10			VŠ vzdělání věk do 60 let ≥ 98	= 50	≥ 48
4. Fluence při popisu	10			9. Rozumění čtené instrukci	10			VŠ vzdělání věk nad 60 let ≥ 96	≥ 49	≥ 47
5. Psaní na diktát	10			**CELKOVÝ JAZYKOVÝ INDEX**	100					

	max.	I.	II.
1. Automatická řeč (2 body: správně, 0 bodů: nesprávně, skóre 0 - 10)	10		
Počítejte po jedné do deseti (nápověda „jedna" nutná - skóre 1 bod) (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10)	2		
Vyjmenujte po sobě dny v týdnu (nápověda „pondělí" nutná - skóre 1 bod) (pondělí, úterý, středa, čtvrtek, pátek, sobota, neděle)	2		
Dokončete následující přísloví: Jablko nepadá daleko od … (stromu.)	2		
Dokončete následující přísloví: Tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až … (se ucho utrhne.)	2		
Dokončete následující přísloví: Jak se do lesa volá, tak … (se z lesa ozývá.)	2		
2. Pojmenování (2 body: správně, 1 bod: nápověda nutná, 0 bodů: nesprávně, skóre 0 -10): Ukažte objekt a zeptejte se: ***„Co je to?"*** Časový limit pro pojmenování jednoho stimulu bez nápovědy 5 s.	10		
Klíče … **brada** … **tužka** … **malíček** … **hodinky**			
3. Opakování ***„Opakujte přesně to co řeknu:"*** (2 body: začne v limitu 5 s a zopakuje správně, 0bodů: nesprávně, skóre 0 - 10). Zakryjte si ústa.	10		
Dort … ***skříňka*** … ***vizitka***	6		
Vedle velkého železného stolu.	2		
Bylo by se tu třpytilo slunce na jezerní hladině.	2		
4. Fluence při popisu fotografie: ukažte fotografii po dobu 10 s, přitom řekněte: ***„Ukáži vám fotku, prohlédněte si ji a nyní mi řekněte vše, co se děje na obrázku, mluvte prosím, dokud neřeknu dost. Začněte teď."*** Od zahájení mluvené produkce začněte měřit 10 s během kterých zapište všechny srozumitelné výrazy nebo proveďte nahrávku a poté ji vyhodnoťte. Počítejte srozumitelné výrazy včetně neologizmů např. „To tedy nevím …krak …no vluk není …tady" produkce osmi výrazů = 5 bodů; (0 až 5 výrazů = 0 bodů, 6 až 10 výrazů = 5 bodů, 11 a více výrazů = 10 bodů)	10		

I.vyš. počet srozumitelných výrazů: záznam produkce:

Informační hodnota sdělení:

II.vyš. počet srozumitelných výrazů: záznam produkce:

Informační hodnota sdělení:

Fluence - narativa

MAST 2. str.

	max.	I.	II.
5. Psaní na diktát (2 body: správně, 1 bod: jedna chyba, 0 bodů: nesprávně, skóre subtestu 0 - 10) ***„Napište slova, která vám budu diktovat."***	10		
řve ***mrzne*** ***čtvrtka*** ***útočiště***	8		
„Nyní napište větu:" *(nejprve přečtěte celou větu a poté dvě a dvě slova z věty diktujte)* ***Naše broskvoň již plodí.***	2		
6. Rozumění alternativním otázkám *„Budu se vás ptát, prosím odpovídejte ano nebo ne."* *(2 body: správně, 0 bodů: nesprávně,* skóre subtestu 0 - 20) Provedení správných reakcí musí být pohotové, do pěti sekund, neopakujte zadání instrukce, mluvte hlasitě a zřetelně.	20		
Jmenujete se Novák/ová? *(uveďte jiné příjmení, než je správné příjmení pacienta/ky)*	2 ne		
Jmenujete se ...? *(uveďte správné příjmení pacienta/ky)*	2 ano		
Bydlíte v Praze? *(uveďte jiné místo, než to, ve kterém žije)*	2 ne		
Bydlíte ...? *(uveďte správné místo)*	2 ano		
Ukazuji vám čelo? *(vyšetřující se dotýká ucha)*	2 ne		
Máte na hlavě klobouk?	2 ne		
Je kráva větší než koza?	2 ano		
Přichází podzim po zimě?	2 ne		
Je snídaně dříve než oběd?	2 ano		
Oblékáte si nejdříve kabát a potom košili?	2 ne		
7. Rozumění slovu - identifikace objektů: předložíme uvedené objekty a vyšetřovaný je vždy pouze 1x vyzván, aby ukázal jmenovaný objekt: ***„Ukažte kde je:"*** (2 body: správně, 0 bodů: nesprávně, skóre subtestu 0 - 10) Provedení správných reakcí musí být pohotové, do pěti sekund, neopakujte zadání instrukce.	10		
Vidlička ***bonbón*** ***knoflík*** ***kámen*** ***papír***			
8. Rozumění mluvené instrukci *„Udělejte, co vám řeknu!"* (2 body: správně, 0 bodů: nesprávně, skóre subtestu 0 - 10) Pouze 1x zadaná instrukce. Provedení správných reakcí musí být pohotové, do pěti sekund, neopakujte zadání instrukce, mluvte hlasitě a zřetelně.	10		
Ukažte na vaši bradu!	2		
Otevřete ústa!	2		
Ukažte vaší levou rukou vaše pravé oko! *(x Ukažte vaší pravou rukou vaše levé oko!)*	2		
Ukažte na podlahu a potom na váš nos!	2		
Dříve než otevřete ústa, dotkněte se ucha!	2		
9. Rozumění čtené instrukci *„Udělejte, co je tady napsáno!"* (2 body: správně, 0 bodů: nesprávně, skóre subtestu 0 – 10) Pacient si přečte instrukci pouze 1x. Provedení správných reakcí musí být pohotové, do pěti sekund.	10		
Zamávejte rukou.	2		
Zatněte pěst.	2		
Ukažte rukou na podlahu a potom na strop.	2		
Položte vaši levou ruku na vaše pravé rameno. (x Položte vaši pravou ruku na vaše levé rameno.)	2		
Než se podíváte na okno, dotkněte se vašeho levého ucha.	2		
Poznámky			

MASTcz – záznamový list

Rozumění slovu – identifikace pojmu

Zamávejte rukou.

Mast – volně dostupný na:

- https://www.fnbrno.cz/areal-bohunice/neurologicka-klinika/screening-afazie-mastcz/t3305

Bostonská klasifikace afázií

- ve světě nejpoužívanější
- subakutní a chronická fáze onemocnění
- kortikální typ afázií (fokální léze)
- Klasifikace vychází z dichotomického dělení:
- - centrální (Rolandická) rýha: nonfluence x fluence
- Sylviova rýha (sulcus lateralis): opakování

Nonfluentní afázie

Brocova afázie

- Frontální léze – Brocova area
- Motorický deficit HKK
- Agramatismus,
- Stereotypie
- Torpidní řeč
- Porozumění méně narušené než exprese
- **Těžce narušené opakování**
- Možná koexistence s verbální apraxií

Transkortikálně motorická afázie

- Frontální léze – suplementární motorická oblast
- Exprese podobná jako u Brocovy afázie, ale:
- **Dobré opakování – echolalie!**

Fluentní afázie

Wernickeho afázie

- **Temporální léze – Wernickeho area**
- Bez motorického deficitu
- Logorea
- Anosognosie, agitovanost
- Těžce narušené porozumění
- **Těžce narušené opakování řeči**

Transkortikálně senzorická afázie

- **Léze temporo-okcipitálního rozhraní**
- Podobné jako u WA, ale:
- **Dobré opakování – echolálie**

Nejtěžší afázie

Globální afázie

- **Rozsáhlé léze F-T-P**
- Exprese často absentuje
- Těžké stereotypie
- Těžce narušené porozumění mluvené řeči
- Těžce narušené opakování
- Často neschopnost elementární imitace
- apatie

Smíšená transkortikální afázie

- Sy. Izolace řečových zón
- Těžce narušená exprese – v kontrastu **lepší opakování** slov
- echolálie
- Středně těžce až těžce narušené porozumění

Další typy afázií

Konduktivní afázie

- **Parietální léze – gyrus supramarginalis**
- Fluentní, dominují fonemické parafázie
- Výrazná snaha o autokorekci
- Porozumění relativné dobré
- **Narušené opakování**
- Diskrepance mezi tichým a hlasitým čtením

Anomická afázie

- Anomie nemá topiku léze
- Fluentní,
- expresi narušují anomické pauzy
- Mají náhled
- Porozumění zcela intaktní nebo jen velmi lehce narušené

Bostonská klasifikace

Syndrom	SŘP + pojmenování	Porozumění ml.	Opakování
Brocova afázie	Nonfluentní	+	-
TMA (motorická)	Nonfluentní, echolálie	+	+
Wernickeho afázie	Fluentní	-	-
TSA (senzorická)	Fluentní, echolalie	-	+
Konduktivní afázie	Fluentní, fonemické paraf.	+	-
Amnestická/anomická afázie	Fluentní, anomické pauzy	+	+
Smíšená TA	Nonfluentní, stereotypie	-	+
Globální afázie	Absentuje, stereotypie	-	-

Akutní fáze: co ovlivňuje spolupráci pacienta

- **Stav vědomí** – sopor, somnolence,
- **Orientace** - osobou, místem, časem
- **Spolupráce** – aktivní x pasivní, organický psychosyndrom, porucha porozumění mluvené řeči
- **Uvědomění si vlastní poruchy** - anosognozie
- K**ontakt** - oční kontakt (poruchy vizu, agnozie,) neglect sy, hemianopsie
- **Schopnost komunikace**: verbálně x nonverbálně (koexistence dalších NKS)
- **Polohovatelnost pacienta, hybný stav, bolest**
- **Stav respirace**: TK, UPV, kyslíková saturace

Akutní fáze – JIP - logopedie

- **Aktivizace pacienta**, motivace – bazální stimulace, iniciální dotek – bezpečné zóny těla
- Stimulace **neverbálního projevu** – podpora gest
- Stimulace **percepce ml. řeči**
- Stimulace **vlastní řečové produkce**
- **Orofaciální stimulace** – ovlivnění svalového napětí, aktivizace oromotoriky, rozvíjení taktilní senzitivity
- Ev. **stimulace reflexů** (dávivý, polykací)
- **Motorika mluvidel** – s důrazem na polykání a apraxii

Pravidla komunikace s afatikem I

1. Mluvte **pomalu a zřetelně**
2. Snažte se navázat a udržet **oční kontakt**
3. Svá sdělení formulujte v **krátkých jednoduchých větách**
4. Pokud to lze, vyhýbejte se podmínkovým větám, trpnému rodu apod.
5. Kladťe vždy jen **jednu otázku**.
6. Preferujte **uzavřené otázky**, popř. výběr z omezeného množství „voleb“ odpovědí.
7. Pokud to lze, **ukazujte, o čem je řeč** (vizuální rekognice).
8. Dejte **dostatek času na odpověď**.

Pravidla komunikace s afatikem II

9. Preferujte spíše **konkrétní** než abstraktní pojmy.
10. Požadavky vysvětlujte krok za krokem.
11. **Zopakujte** po pacientovi jeho **odpověď** (gramaticky správně) – pro kontrolu správného pochopení pacientova sdělení
12. Nezesilujte ani nezvyšujte hlas
13. **Buďte trpěliví**
14. **Neifantilizujte** dospělého člověka

Motorické modality řeči

Získané dysartrie

Orální a verbální apraxie

Neurologická klinika a Centrum klinických neurověd
1. lékařská fakulta
Univerzita Karlova
a
Všeobecná fakultní nemocnice v Praze

Získané dysartrie

- Dysartrie – částečná porucha
- Anartrie – úplná ztráta schopnosti motoricky tvořit artikulovanou řeč
- Narušují svalové napětí, koordinaci a přesnost pohybů
- (dysfagie)

- Vznikají při poškození motorického systému CNS a PNS
- Dělení dle lokalizace léze – 5 typů
- Nejsou primárně narušeny fatické funkce

Symptomatika dysartrií

- **Syndrom** nikoliv symptom!
- **Faciokineze:** motorika mluvidel (rty, žvýkací svaly, jazyk, měkké patro), reflexy
- **Respirace:** typ, kvalita, dysrytmie, stridor, koordinace fonorespirace
- **Fonace:** dyšnost, dysfonie, afonie, fonační čas – DVMF
- **Rezonance:** porucha VFS – zvýšená, nazální penetrace
- **Artikulace:** spirantizace okluziv, zmenšení vokalického trojúhelníku ….
- **Prozodie:** tempo řeči, dysluence, rytmus, melodie, frázování

Bulbární – periferní – flakcidní

- **Léze: DMN (hl. nervy V, VII, IX, X, XI,XII), bulbární sy., PSS**

- **Hypotonie až atrofie**
- **Snížené až vyhaslé reflexy**
- **Respirační insuficience – dušnost, dyšnost,**
- **Hypernazalita**

- **AIDP, virózy, MND (progresivní bulbární paralýza, progresivní svalová atrofie), MG, chirurgické zákroky, traumata, CMP**

Centrální – spastická dysartrie

- **Léze: HMN, pseudobulbární sy. (kortibulbární dráha bi.)**

- **Spasticita**
- **Často zvýšené reflexy**
- **Dušnost**
- **Spastická dysfonie**
- **Krátká mluvní fráze,**

- **CMP, MND (primární laterální skleróza), … ALS, RS, SCA, MSA**

Expy: hypokinetická

- Léze extrapyramidového systému

- Rigidita
- Hypokineze,bradykineze, akineze
- Tremor – orofaciálních svalů i hlasu
- Hypomimie
- Hypofonie,
- Paradoxní dechový vzorec
- Tachyfemie, palilalie, hesitace

- Parkinsonova nemoc, parkinsondké syndromy

Expy: hyperkinetická

- **Léze extrapyramidového systému**

- **Abnormální svalový tonus –**
- **Nadměrné mimovolní pohyby různých částí těla: tremor/myoklonus/chorea/atetóza/dystonie/tiky, příznak jazyka**
- **Grimasování**
- **Respirační dysrytmie, stridor**
- **hlasové tiky**

- **Huntingtonova chorea, dystonie, tardivní dyskineze, Tourettův sy.**

- Příznak jazyka

- Chorea jazyka

- Sakadování

Ataktická – cerebelární - mozečková

- Léze mozečku

mozečková řeč – monolog

- Ataxie (porucha koordinace pohybů –hypermetrie) ,
- dysdiadochokineze orofaciální svalů i artikulace,
- Kolísající hlasová poloha a výška hlasu
- „opilecká“ řeč

Mozečkové sakadování

- RS, hypoxie, traumata, intoxikace, polékové stavy

Rady dysartrikům pro komunikaci

1. **Mluvte s KP tváří v tvář** – důležitý je oční kontakt a možnost odezírání.
2. **Mluvte pomalu a nahlas**, „přehánějte“to, jak má každé slovo znít.
3. Používejte **mimiku, gesta, kreslete a ukazujte**, abyste předali své sdělení.
4. Pokud Vám váš KP nerozumí a opakování stejných slov není účinné, pokuste se své sdělení **přeformulovat**.
5. Pokud „to“ nemůžete říct, **napište** své sdělení nebo alespoň klíčový pojem.

Rady dysartrikům pro komunikaci

6. Rovněž můžete ukázat první písmeno v **abecední tabulce**.
7. Ukazujte písmena v **komunikační tabulce** pohybem očí.
8. Předtím než začnete mluvit, **spolkněte své sliny**. **Vyčistěte své hrdlo odkašláním**, pokud chcete, aby váš hlas zněl čistěji a hlasitěji.
9. Buďte klidní a uvolnění. Pokud máte potíže, **je v pořádku přestat a vrátit se ke konverzaci později**.
10. Vyhýbejte se důležitým rozhovorům, pokud jste vyčerpaní nebo vystresovaní.

Rady KP pro komunikaci s dysartrickým pacientem

- Ujistěte se, že vaše **okolí** je tiché a dobře osvětlené. Vypněte rádio, TV, eliminujte rušivé prvky (mobil). Pokud nechcete být rušeni, zavřete dveře.
- Seďte proti nemocnému tak, abyste navázali **oční kontakt**, vnímali jeho/její řeč těla a mohli **odezírat** ze rtů.
- Stanovte si **témata**, která oba znáte a chcete o nich mluvit.
- Buďte **trpěliví**. Dejte nemocnému spoustu času k mluvení.
- Pokud nemocnému nerozumíte, co chce říct, **nepředstírejte** opak. Naopak řekněte mu, čemu rozumíte a použijte k tomu přesně jeho/její slova. Pak pacienta požádejte konkrétně o ta slova, která jsou nesrozumitelná.

ORÁLNÍ a VERBÁLNÍ APRAXIE

Neurologická klinika a Centrum klinických neurověd
1. lékařská fakulta
Univerzita Karlova
a
Všeobecná fakultní nemocnice v Praze

ORÁLNÍ APRAXIE

- potíže s realizací nonverbálních - **volních** pohybů rtů, tváří, jazyka, laryngu a faryngu
- spontánně se pohyby daří realizovat – smích, grimasy
- Má klinicky malý význam, **neodráží se na řeči** (Freed) !!!
- Ale může mít dopad na příjem potravy a polykání.
- Podle Geschwinda (1965) je možná nejběžnějším typem apraxie ze všech.
- **Etiologie:** CMP, vaskulární onem., infekce, záněty, onkologická onemocnění CNS, demyelizační onemocnění, neurodegenerativní onemoc., kraniocerebelární úrazy – pooperační stavy …

OA: dělení

SLOŽKY OA:

- labiální
- bukofaciální apraxie
- linguální apraxie

- apraxie respirace
- apraxie fonace
- apraxie kašlání
- deglutinní apraxie

- Hledací-kompenzační souhyby

Verbální apraxie

- **Apraxie – získaná,**
  dyspraxie - vývojová

- **Neurogenní porucha řeči, kt. odráží poškození kapacity plánování a programování senzorimotorického řízení nezbytného pro řízení pohybů, které vedou k foneticky a prozodicky normální řeči (Duffy, 2013).**

- **Podstatou VA** není porucha fyziologie (jako u dysartrie) či porucha struktur jazyka (jako u afázie).
- **Selhává volní složka, spontánně pohyb vykoná**

Verbální apraxie:

- Respiračního typu
- Norespiračního typu

Etiologie: viz OA

Symptomatika verbální apraxie

- Artikulace
- Respirace
- Rezonance
- Fonace
- Prozodie

- Častá koexistence VA s afáziemi!

- **symptomy jsou nekonstantní:**
- relativně konzistentní způsob chybování stylem **„pokus x omyl“** – nejen při hledání artikulační pozice, ale i při vědomé koordinaci fonorespirace apod.
- **Snaha o autokorekci**